

DİN EĞİTİMİ
ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ

HOKKA ve KALEM

Prof. Dr. Amiran Kurtkan

İ.Ü.İktisat Fakültesi

Eski Öğretim Üyesi

İslâmiyet, okumaya ve yazmaya önem veren bir dindir. İnen ilk âyetin ikra (oku) ifadesi ile başlaması da son derece anlamlıdır.

İnsan, tabiattaki kanuniyetleri tabiî realiteden ve sosyal hayattaki tekrarlanan intizamlı ilişkileri cemiyet realitesinden okuyarak tevhidin varlığını araştırıp görebilir. Bunun için insanın gerekli ön faraziyelere ulaşması, Cenab-ı Hak'kın insan gönlüne ilahî enerji akımı (tarık akımı) ile gönderdiği ilhamları gönlü ile okuyabilmesine bağlıdır. Müşrikler Peygamberimizi mecnun zannettiler. Halbuki, el-Kalem sûresine göre, kendi gönlüne Levh- i Mahfûz'dan okunarak Cebrail vasıtası ile yazılan Kur'ân'ı bu defa kendisi okuyan ve halkın hafızasına yazan Hz. Peygamber, Levh-i Mahfûz'u aynen kopya eden bir kalem gibidir. Bu gerçek, el-Kalem sûresinin birinci ve ikinci âyetlerinde şöyle belirtilmiştir:

1- Hokka ve kaleme ve (erbâb-ı kalemin) yazmakta oldukları şeylere and olsun ki,

2- (Habibim) Sen, Rabbinin nimeti sayesinde bir mecnun değilsin" (1)

Kalem sûresinin ikinci âyetinde Peygamberimizin bir mecnun olmadığı, yani söylediği âyetlerin mecnunluk kanıtı niteliği bulunmadığı, bilakis Rabbinin ona olan bir nimeti olduğu ifade edilmiştir.

Bu nasıl bir nimettir? Kalem sûresinin birinci âyeti hakkındaki bazı Kur'ân tercümelerindeki dipnot açıklamalarına göre, Nun bir hokkadır. Bizim görüşümüze göre de Nun diye bahsedilen Levh-i Mahfûz öyle bir hokkadır ki, onda bütün âlemlerin sırları, ilimleri ve ilm-i ledün gerçekleri mürekkep gibi kuvve halinde (potansiyel halde) doludur. Kalem ise, herşeyden önce, bu hokkadaki kuvve halinde bulunan sırlar ve ilimler mürekkebinden, Allahın emrine uygun olarak Kur'ân âyetlerini alan ve Hz. Muhammedin gönlüne onları yazan Cebrail aleyhisselam olsa gerektir. O şerefli bir kalemdir. O halde, yazma işleminde hem Levh-i Mahfûz'un hem de Cebrail'in rolü vardır. Zaten yazılanların Levh-i Mahfûzdan alınan gaybın ilmi olduğu Tur sûresinin 41. âyetinde müşriklerden bahsedilerek şöylece belli edilmiştir:

Yoksa gayb (ın ilmi) kendilerinin yanındadır da (bunu) onlar mı yazıyorlar?"(2).

Levh-i Mahfûz'u hokka olarak ve onu dolduran mürekkebi de gayb'ın bilgisi şeklinde yorumlarken, **En'am sûresinin 59.** âyetini de yorumlamaya mecburuz. Bu âyette gayb'ın bilgisi sadece sûret ilimlerine ait soyut ve ilm-i ledün'e ait daha da soyut bilgilerden ibaret olarak gösterilmemiştir. Âyette, bu soyut kanunlara ve postulalara uygun bir şekilde gerçekleşen bütün somut olayların ve bunlara ait bilgilerin, o kitabın (Levh-i Mahfûz'un) apaçık (görünür) hale gelmiş ve gelecek olan kısmı olduğu da belli edilmiştir. Âyet aynen şöyledir:

"Gayb'ın anahtarları O'nun yanındadır. Kendinden başkası bunları bilmez. Karada ve denizde ne varsa hepsini O bilir. O'nun ilmi dışında bir yaprak dahi düşmez. Yerin karanlıkları içindeki tek bir tane, yaş ve kuru (hiçbir şey) müstesna olmamak üzere hepsi apaçık bir kitaptadır"(3).

Şu halde, gayb'ın iki türlü anahtarı vardır:

a) Soyut ilmî kanunlara ve ilm-i ledün postülalarına (kaziyelerine) ait anahtarlar.

b) Bunlara tabi olan bütün somut varlıkların geçmiş ve gelecek fiilî durumuna ait anahtarlar.

Yere düşen bir yaprağın kuruyup dalından kopmasını tayin eden biyolojik ve yere düşmesini gerektiren fizikî kanunlar ve bu olaylara yol açmak üzere bazı dengelerin bozulması ile ilgili mizan (denge) dediğimiz ilm-i ledün postülası, soyut anahtarlardır. Fakat bu tür kanun ve kaziyelere tabi olan, yer altında, yer üstünde, göklerde ve denizlerde bulunan her şey, o kitabın (Levh-i Mahfûz'un) soyut ilminin apaçık hale gelmesi ile ortaya çıkan somut gerçeklerdir. Bundan ötürüdür ki, Levh-i Mahfûz, henüz öğrenilmemiş olan soyut gerçekleri bize şimdilik kapalı, fakat aynı zamanda öğrenilmiş kanun ve kaziyeleri ile bunların açığa çıkmasından meydana gelen somut olaylara ve nesnelere ait bilgileri apaçık olan bir kitaptır. Onun insanlarla ilgili somut tespitlerinin ne kadar açıkça belli olduğu ahirette meydana çıkacaktır.

Kur'ân'da bahsi geçen mümin ve kâfir bir çok fertlerin davranışlarına ait somut bildiriler, o kişilerin "elest"en beri getirdikleri aslî tabiatlarına ait şifrelerin yüce Allah tarafından bilinen fiil ve hareketlere yol açacak olan somut gerçekleşme nüanslarıdır. Bu nüansların gerçekleşmesi demek, hokkadaki homojen ve soyut iyiliğe iyilik, kötülüğe kötülük sağlayan denge kaziyesi'nin, yazılarda belirgin hale gelen bir mürekkep gibi heterojen ve somut olaylar haline gelmesi demektir.

Burada, ayrıca üzerinde durmamız gereken husus şudur; Levh-i Mahfûz'da her bilgi kuvve halinde olduğuna ve onda (geçmiş ve gelecek) her şeyin bilgisi mevcut olduğuna göre, Cebrail aleyhisselam Kur'ân'ın âyetlerini oradan nasıl seçip alabilmiştir? Onları o kendisi mi seçmiştir? Bu konuda Cebrail'in bir kalem hükmünde olması açısından kalemi tutan elin Cenab-ı Hakkın kudret eli olduğunu bilmemiz gerekir. Bu durumda Kur'ân yorumlarını yapanların yaptıkları yorumlar üzerinde de ayrıca düşünmek zorundayız. Hz. Muhammed'in gönlü temiz (bembeyaz ve lekesiz) bir kâğıt gibiydi. Bundan ötürü Cebrail o gönüle, ezberlenecek şekilde, manen neler yazdıysa (ki bu yazı sözle telkin suretiyle vuku bulmuştur), o yazdıkları hiç bir yanlış okumaya imkan vermeyecek surette net olarak Hz. Muhammed'in gönlünde yer almıştır. Bu bilgiler (yani Kur'ân âyetleri) o kadar net ve aynen o gönle intikal edebilmiştir ki Cenab-ı Hak, Kur'ân'da, Cebrail

okumasına devam ediyorken, (unutmamak için) âyetleri tekrarlamaktan Peygamberimizi men etmektedir. Çünkü âyetler, bir kalem gibi olan Cebrail vasıtasıyla onun gönlüne sanki yazılmaktadır.

Nun kelimesini Levh-i Mahfûz ve kalemi de en başta Cebrail olarak yorumladığımız takdirde bazı sorular zihnimize takılabilir:

1- Herhangi bir hokkadaki mürekkep homojen bir maddedir. Acaba bütün olup bitenlerin ve çeşitli realitelerin gerçeklerini ve tabii olduğu hükümleri ihtiva eden Levh-i Mahfûz dahi aynı şekilde homojen midir? Homojen ise kainatta göze çarpan heterojenlik (fark hali) nasıl izah edilecektir? Kur'ân'ın âyetleri bile farklı konulardan bahseden âyetlerdir.

2- "Levh-i Mahfûz Kur'ânın kaynağıdır ve Kur'ân Levh-i Mahfûz'dan indirilmiştir" dediğimiz zaman, acaba, onun âyetlerinin sadece lafız kalıbının değil, fakat, çeşitli açılardan yapılabilecek yanlış ve doğru bütün yorumlarının da aynı kaynaktan yani Levh-i Mahfûz'da yer aldığını kabul etmemiz gerekmekte midir?

3-Bütün zihinler, Allahın bize gönderdiği akıcı enerji (seyyal ruh) durumunda olan "tarik akımı" yardımıyla çalışabildiklerine göre, gönle temas ederek geçip giderken bize ilhamlar getiren bu akım, niçin herkese farklı ilhamlar veriyor ve onları farklı yorumlara sevk ediyor?

4-Kur'ânın anlamını kendi yorumları ile bozanlara da, bu ilhamlar tarik akımı ile geliyorsa, onlara bu konuda bir sorumluluk yüklemek mümkün müdür?

5-Kalem suresindeki nun kelimesini hokka olarak çevirdiğimiz takdirde, nun'un çanak şeklinin üzerinde yer alan nokta nasıl yorumlanmalıdır? Nedir bu Nokta?

Şimdi sırası ile bu soruların cevaplarını vermeye çalışalım:

Birinci sorumuz Levh-i Mahfûz hokkasındaki mürekkebin niteliği ile ilgilidir. **Kalem** sûresinin ilk âyeti aynen şöyledir:

"Nûn ve'l kalemi ve mâ yestirûn"

Çantay bu âyeti şöyle çevirmiştir: Hokka ile kaleme ve (erbâb-ı kalemin) yazmakta oldukları şeylere andolsun ki"(4).

Kalem sûresindeki nun harfi, kalem ile ve onunla yazılan şeylerle birlikte bir âyet meydana getirmektedir. O halde bu âyetin yorumlanması gerekmektedir. Çevirenler genellikle nun'u hokka olarak belirtmişlerdir. Kalemle birlikte zikredildiğine göre bu yorum doğrudur. Ancak, âyette geçen hokkanın da kalemin de ayrıca açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Hokka, mürekkepsiz düşünülemez. **Lokman** sûresinin 27. âyetinde, deniz mürekkep olsa ve yedi deniz de ona katılsa, yer yüzünün bütün ağaçları dahi kalem olsa, Allah'ın sözleri bitmeden, o denizlerin tükeneceği belirtilmiştir. O halde, nun nasıl bir hokkadır ki, kainata ait bütün ilimleri ve hak sırlarını içine alabilmiştir? Eğer bu sırlar ve ilimler somut, lisanî ifadeler halinde yazılacak olsa hiç bir hokka onlara yetecek mürekkebi içine alamıyacağına göre kalem sûresindeki hokkanın ve ihtiva ettiği sırların ve ilimlerin (tıpkı hafıza kayıtları gibi) manevî nitelikte, genel ve soyut sırlar olduklarını kabul etmemiz gerekmektedir.

İşte, bu manevî niteliği ile söz konusu hokkanın (yani Levh-i Mahfûz'un) içeriği, herşeyden önce soyut ve genel nitelikli bir takım kurallar ve kanuniyetlerdir. Kur'ân'da yer alan ve (mizan gibi) fizikî ve sosyal bütün realitelerde geçerli olan bu genel kurallar, realitelerin cinsine göre değişmeyen bir homojenliğe sahiptirler. Bu açıdan mürekkep gibi homojendirler. Ama o mürekkeple yazılan yazılar birbirinden çok farklı olabilmektedir.

Nitekim, mizan, hak vücudu, fark ve cem ilişkisi gibi ledünnî kurallar, çok soyut ve çok genel nitelikleri ile bütün ilimlerin kendilerine has gerçeklerinde somutlaşan soyut ve homojen bir mürekkep meydana getirmektedirler. Levh-i Mahfûz'daki bu soyut ve genel ilm-i ledün mürekkebinin mesela mizan (denge) dediğimiz unsurunu kullanan bir kalem durumundaki bir alim Astro-fizikteki merkezkaç ve merkezci kuvvetler dengesini, bir başka alim tıptaki su ve tuz dengesini, bir diğeri ise sosyolojideki fert ve cemiyet dengesini kendi ilminin gerçekleri olarak düşünebilir. Ama bu düşüncelerin hepsinde kullanılarak somutlaşan mürekkep homojen olan soyut ve genel ilm-i ledün mürekkebinin mizan unsurudur.

Kainattaki heterojenlik (farklılık), tıpkı aynı mürekkeple yazılmış yazıların farklılığı gibi dış görünüş (fark hali) çeşitliliğidir. Ama bu,

çeşitlilik arz eden kabuktan içe, öze geçtiğimiz zaman hiçbir ilmin realitesi açısından farklılık arz etmeyen homojen nitelikli bir kök ilimle karşılaşırız. İşte bundan ötürü hokkadaki mürekkep homojen, fakat o mürekkebin yazıları (yani farklı realitelerin ilmî gerçekleri), veya âyetlerin çeşitli yorumları halinde kağıt gibi olan zihinlere dökülmüş hali heterojendir. Acaba (âyetler üzerinde yapılmış yorumlar olarak) ilm-i ledün mürekkebinin somutlaşmış hali olan farklı yorumlardan hatalı olanların dahi faydalı olduğunu söyleyebilir miyiz?

Yanlış yorum yapan yorumcu, sanki, bir yazının müsvettesini yazan bir kalem gibidir. Başka yorumcular tarafından o müsvettenin hatalı kısımları çıkarılacak ve tevhit hakikatinin en doğru yorumlanmış nüanslarının işlerlik kazanmasına imkan sağlanmış olacaktır.

Acaba, bu durumda, yanlış yorum yapan yorumcuların da bu yorumlarla Levh-i Mahfûz'daki o soyut ve genel gerçeklerin ortaya çıkması için bir hizmet yaptıklarını kabul edebilir miyiz?

Objektif olarak (eğer düzeltme mekanizması çabuk işliyorsa) her yanlış yorum, düzeltmelere yol açarak, İslâm'ın hakikatinin daha sağlam bir şekilde zihinlere oturmasına imkan verir. Fakat, sübjektif anlamda yani yorumcunun kendi akıbeti açısından durum farklıdır. Eğer, yanlış yorum yapan yorumcu, bu işi kötü niyetle yapmışsa, doğru yorumları yapacak kişilerin tepkisine yol açarak İslâm'ın hakikatinin daha iyi anlaşılmasını sağladığı halde bundan hiçbir sevap, hiçbir manevî mükâfat elde edemez. Buna karşılık, bir şahıs, yaptığı yanlış yorumu iyi niyetle yaptığı takdirde, hem İslâm'a hizmet etmiş olur, hem de bundan bir sevap elde eder. Çünkü bu şahıs, **Kamer** sûresinin 17, 22, 32, 40. âyetlerinde yer almış olan, Kur'ân üzerinde düşünme emrine uymuştur. Fakat yorumlar heterojen olup dış görünüş farklılıkları arz etmektedir. Nitekim Kur'ân'ın da farklı olaylar üzerine indirilmiş olan âyetlerinin dış görünüş olarak ifadelerinde farklılıklar vardır. Ama, âyetlerin hepsi de aynı ledünnî hakikatleri dile getirmeleri bakımından homojendirler. Çünkü her yanlış yorum homojen ilm-i ledün mürekkebinin yazı haline geçer gibi somutlaşmış düşünce 'kalıpları halinde zihinde ortaya çıkışıdır. Bu yanlış nitelikli somut ifade veya düşüncelerde dahi o soyut mürekkebin varlığı fark edilir. Ancak bunu fark edenler doğru yorum yapabilme kapasitesine sahip olan kişilerdir.

Şimdi ikinci sorumuzun cevabına geçelim. Hatalı bir şekilde kadını ikinci sınıf insan olarak tanıtan bir yorumcu, Kur'ân'ın denge hakikatini değil ancak kendisinin (mizana aykırı) görüşünü dile getirmektedir. Acaba bu ifadelerin sahiplerini de Kur'ân'ın anladığı manada kalem sayabilmemize imkan var mıdır? Kur'ân'daki yeterince açıklığa sahip olmayan konularda yanlış yorum yapan bir kimse kendi zannına uymuştur. Ama düşüncelerinin neticesi, yanlış bir yorum halinde ortaya çıksa da, düşünmesi yine de bir fayda yaratır. Çünkü, tam bilgi sahibi alimleri de düşünmeye sevk ederek düşüncelerinin neticelerini zikretmelerine yol açar. Bu zikir yazılı hale getirildiğinde sağlam bir temel oluşturur.

Bir zamanlar Kur'ân üzerinde düşünmek şöyle dursun O'na dokunmak bile günah olarak ilan edilmek suretiyle yorum ve düşünce serbestliği alabildiğine kısıtlanmıştı. Böylece en bilgisiz insanların dahi sorular soracak şekilde düşünceleri engellendiğinden, içtihat kapılarının açılmasını gerektiren faktörler yok edilmişti.

İster iyi ister kötü niyetle yapılmış olsun, bütün yanlış yorumlar, İslâm'ın hakikatinin ortaya çıkması için insanları düşündürmeye hizmet ederler. Bu hizmetin gerçekleşebilmesi için Kur'ân üzerinde düşünme alışkanlığının bütün halk açısından teşvik edilmiş olması gerekir. Kötü niyetli yorumcular için meydan boş bırakılmamalıdır. Kötü niyetlilerin çoğu zararlı ve düşman mihrakların desteklemesi ile çeşitli imkanlara da kavuşturularak halk'a yanlış fikirleri aşlamak fırsatlarını bulabilirler. Üstelik, birkaç doğru yorumun yanı sıra önemli bir yanlış yorumu da öne sürerek insanları aldatma taktiğini uygulayabilirler. Şüphesiz bu işi bir menfaat karşılığında yaparlar. Bunların halk'ı yanıltmakta başarılı olmaları alim kişi olarak tanınmalarına bağlıdır.

İsrail oğullarının da, Tevrat'ı yozlaştıranları din alimleri idi. Onların da bu işi menfaat karşılığı olarak yaptıklarını Bakara suresinin 41. âyetindeki Yahudi alimlerine yöneltilmiş olan şu hitaptan anlıyoruz:

"Nezdinizdekini (Tevratı) tasdik edici (ve doğrultucu) olarak indirdiğim (Kur'ân) a iman edin, onu inkar edenlerin ilki siz olmayın, âyetlerimi az bir baha ile değiştirmeyin"(5).

Evet, Kur'ân'ı kasten yanlış yorumlayan alimlere sağlanan menfaatler de, az bir baha, hem de çok az bir bahadır. Çünkü, dünya ölçülerine göre

yüksek bir fiyat olsa bile, elde ettikleri menfaatin âhîret için hiç bir faydası yoktur. Hatta yaptıkları iş onlara "**münafık**" damgasının vurulmasına imkan vermesi açısından, kendilerini kafirlerden bile daha aşağı bir cehennemlik konumuna sevk edebilir.

Buna rağmen, kötü niyetle öne sürdükleri yanlış yorumlar yüzünden kendilerini cehennem vatandaşı olmaya layık bir hale getiriyorken, yaptıkları bu kötü işin dahi, bazı şartlarla, İslâm'a fayda sağlayacağını ve bu yüzden onların da Levh-i Mahfûz'un şifrelerinin açıklanmasına yol açan kalemler olduklarını ifade edebiliriz. Çünkü onlar, yanlış yorum ve düşüncelerle halkın İslâmî düşünce ve inançlarını (kitle iletişim araçlarında yaptıkları yayınlarla) ne ölçüde yozlaştırma gayretine girişirlerse, Kur'ân üzerinde hiç düşünmeyenlerin dahi ilgisini Kur'ân'a çekme hususunda o kadar etkili olurlar. Bu ilgi bir defa uyandıktan sonra doğru yorumları yapmaya çalışanlar harekete geçecekler ve halkın en doğru İslâmî yorumları öğrenme **isteği** ve **imkanı** gerçekleşmiş olacaktır. Bundan ötürü Levh-i Mahfûz'daki yorum nüanslarının tıpkı bir yazarın yazısındaki düzeltilmesi gerekli kısımlar gibi realize olmasına izin veren yanlış yorum yapanlar dahi Levh-i Mahfûz hokkasındaki mürekkebi kullanan kalemler durumundadırlar. Fakat yorumlarını kasten yanlış yapanlar halkın Kur'ân konularına ilgi duymasını sağlamaları bakımından faydalı olmalarına rağmen onları şerefli kalemler sayamayız. Ama yine de onlar dahi bu mürekkebi kullanan kalemlerdir.

Niçin böyle bir ifadeyi öne sürüyoruz? Çünkü, Kur'ân'daki bir çok âyetler bu yanlış yorumların yapılacağı hususunun Cenab-ı Hak tarafından bilindiğini ve Levh-i Mahfûz'un kuvve halindeki deposunda bunların da yer aldığını belli etmektedir. Tevrat'ı ve İncil'i çarpıtan Musevî ve Hıristiyan alimlerine hitap eden bütün âyetler aynı zamanda Kur'ân'ın kasten yaptıkları yanlış yorumlarla çarpık anlaşılmasına yol açan Müslüman âlimler için de dile getirilmiş olan âyetlerdir. Kur'ân'ın henüz indirildiği devrede, bu tip Müslüman alimlerin ortaya çıkması için elbette zaman çok erkendi. Ama günümüzde bu çarpıtmaların yapılması için elverişli bir ortam vardır. Çünkü uzun zamandan beri kendileri içtihat yapmayanlar yapmaya muktedir ve istekli alimleri dahi yetkisiz ilan ederek müspet ilimlere dayalı olarak içtihat yapanları bir kenara atma yoluna girebilmektedirler. Bazı İslâm ülkelerinde kendilerini müctehid ilan eden, fakat müspet ilimlere ve ilm-i ledün'e dayanarak içtihat yapmaya muktedir olmayan kişiler, üstelik bir günahsızlar

kategorisi olduklarını ilan etmek suretiyle İslâma aykırı bir duruma girmişlerdir. Çünkü, insanın İslâm hakkındaki bilgisi arttıkça günah anlayışı incelik ve (sırat köprüsü) olarak nitelendirilmeye layık sayılacak şekilde kıldan ince, kılıçtan keskin hale gelir. Bu yüzden, sevgili peygamberimiz her gün defalarca Cenab-ı Hak'tan af dileme yolunu tutmuştur. İslâmî bilgisi açısından derinliğe ulaşabilen bir fert "namazımı kıldım" demeyi dahi hakka karşı bir cür'etkarlık sayar. Çünkü, "tarık akımı" olmasa yani Cenab-ı Hak akıcı ruh enerjisi ile desteklemese, hiçbir ibadeti yapmaya gücü olmadığını çok iyi bilir.

O halde bize, iyi veya kötü niyetlerimize göre yorumlar yapma gücünü veren Cenab-ı Haktır. Ama, yaptığımız yorumların sorumluluğu ve mükafatı (cüz-i irâdelere ve niyetlere sahip varlıklar olarak) bize aittir. En bozuk yorumların dahi Levh-i Mahfûz'un kuvve halinde (yani potansiyel halde) olan o hokka niteliğindeki varlığında gizli mürekkepte şifrelenmiş olduğunu Kur'ân'da bazı fikirlerin tekrar tekrar ifade edilmiş olmasından anlıyoruz. Bunlar, sonraki yüzyıllarda müslüman yorumcular tarafından çarpıtılacaklarını Cenab-ı Hakkın çok iyi bildiği konulardan bahseden âyetlerdir.

Bu türlü âyetlere misal olarak re-enkarnasyonu (aynı ruhun birçok defa yabancı bedenlere girerek tekrar tekrar dünyaya geldiği iddiasını) reddetmemizi gerektiren âyetleri gösterebiliriz. Nitekim, **Enbiya suresinin 95. âyetinde** şöyle bir ifade yer almıştır:

"Helak ettiğimiz bir ülkeye artık (dünya hayatı) haramdır. Onlar bir daha dönemezler" (6).

Bu âyet ölenlerin de geri dönmelerinin yani tekrar Dünya'ya gelmelerinin imkansız olduğunu belirterek re-enkarnasyonu reddetmektedir. Zaten çeşitli âyetlerde, iki ölümden sonra (dünya ya değil) hayata iki kez dönüş söz konusu edilmiştir. Dönen ruh'tur ve ruh zaten canlıdır. O halde, hayata tekrar tekrar dönen, tıpkı bitkinin tohumundan meydana gelen yeni bitkiler gibi, insanın kendi hak ettiği şifrelerden oluşmuş bulunan ve **Kâf** sûresinin dördüncü âyeti gereğince toprağın eksilmediği kendi nüvesinden ortaya çıkmış kendine ait yeni bedendir. Bu dönüşün sadece iki defa olduğunu belirten âyetler şunlardır:

Bakara 28: "Allah'ı nasıl inkar edersiniz ki siz ölümler idiniz O sizi diriltti, yine öldürecek, yine diriltecek sonra O'na döndürüleceksiniz".

Âl-i İmran 27: "Ölüden diri çıkarırsın, diriden ölü çıkarırsın".

Mü'min 11: "Dediler ki:"Rabbimiz, bizi iki kez öldürdün, iki kez dirilttin"(7).

Halkedilmek başka şey, diriltilmek başka şeydir. Deneme Cennetinde (zaten canlı olan) ruhumuz beden elbisesine de girdirilerek **ruh-beden** varlığı olarak halkedildi. Sonra öldürülerek dünya'ya serpilerek (kendi hak ettiğimiz özelliklere göre şifrelenmiş) nüvelerimize toprakta ve bir anne ve babadan gelen genlerimizle şekillendirilmiş nüvelerimize de anne rahminde kendi ruhumuz gönderilerek diriltildik. Sonra yine öldürülerek berzah alemine gönderileceğiz ve neticede tekrar ahiret aleminde diriltileceğiz.

"**Ölüden diri çıkarırsın, diriden ölü çıkarırsın**" buyurulmuş olan **Al-i İmran** sûresinin 27. âyeti, ruhumuzun dünyada ve ahirette başka bedenlere değil, kendi nüvemizden çıkarılmış kendi bedenlerimize girdirildiğini bildirmektedir. Şu halde re-enkarnasyon yoktur.

Buna rağmen bazı kişiler son derece tehlikeli olan re-enkarnasyon inancını İslâm'a sokmaya çalışmaktadırlar. Bu inancın tehlikesi hem Kur'ân'a aykırı olmasında, hem de nefslerini ıslah bakımından insanları gevşekliğe sevk etmesindedir. Nasıl olsa bir çok defalar Dünyaya geleceklerini düşünen bazı kişiler kendilerini ıslah etme işini (güya) sonraki gelişlere bırakarak çeşitli günahlarla hayatın tadını çıkartmaya meyledebilirler. Bu da onların kendi ahiret hayatlarını berbat ettikten başka bir sosyal kargaşa ve uyumsuzluk yaratarak cemiyetin düzenini de bozabilir.

İnsanların Dünyaya bir çok defa gönderilmeleri ile güdülen gayenin, onlara, kendilerini ıslah etmeleri ve olgunlaşmaları bakımından daha uzun bir süre vermek olduğu öne sürülse bile bu gayenin dahi gerçekleşmesi sonraki nesiller açısından mümkün değildir. Çünkü dünya nüfusu geometrik bir şekilde artmaktadır. Bundan ötürü sonraki yüzyıllarda dünyaya ilk defa gelmiş olanlarla daha önceki yüzyıllarda da gelmiş olanlar arasında tekrar tekrar Dünya hayatı denemesinden geçme fırsatları bakımından bir eşitlik gerçekleşmesi de mümkün değildir. Çünkü dünyanın kıyametle sona erecek olan sınırlı bir ömrü vardır.

O halde, bazı kişilerin İslâm'da mevcut olmayan bu asılsız iddiayı niçin öne sürdükleri sorulabilir. Bu sorunun cevabını bizzat Kur'ân bize vermektedir. Şimdi kasten yapılan yanlış yorumlarla ilgili âyetlerin bazılarını gözden geçirelim:

Bakara 79: "Vay haline o kimselerin ki, kitabı elleriyle yazıp, az bir paraya satmak için (bu Allah katındandır) derler. Ellerin yazdığından ötürü vay haline onların. Kazandıklarından ötürü vay haline onların".

Gerçi bu âyet kendi kitaplarının metnini değiştirmiş olan Yahudi alimlerine hitap etmektedir. Kur'ân'ın ise metninin asla değiştirilemeyeceği Cenab-ı Hak tarafından bize garanti edilmiştir. Bu garanti en büyük sevincimizdir. Ancak, Kur'ân metninin yorumunu menfaat karşılığında kasten çarpıtarak yazarlar veya kitle iletişim araçlarında halka duyurarak insanların zihnini bulandıranlar da aynı neticenin ortaya çıkmasına yol açabilirler. Bu husus **Bakara** sûresinin 159. âyetinde şöyle belirtilmiştir: **"İndirdiğimiz o açık âyetlerimizi ve doğruyu biz kitapta insanlara pek âşikar bir surette bildirdikten sonra gizleyenler (yok mu?) işte onlar (ın hali), onlara hem Allah lanet eder ve hem lanet etmek şânından olanlar lanet eder".(8)**

O halde kasten yanlış yorum yapanları dahi niçin kalem sayıyoruz? Bunlar, iyi niyetle doğru yorum yapanlarla bir midir? Kalem kullananın sübjektif niyeti açısından elbette bunları bir sayamayız. Kur'ân hatta iyi niyetle yanlış yorum yapanları dahi Kur'ânı doğru yorumlayanlarla bir saymaz. Çünkü birçok âyetlerde "Bilenle bilmeyen bir olmaz" hükmü vardır. Bu açıdan âyetlerin doğru yorumunu bilenleri şu kategorilere ayırabiliriz:

-Bilen ve hem doğru yorum yapıp hem de çarpıtanı düzeltenler.

-Bilen fakat çarpıtmalara ses çıkartmayanlar.

-Bilen ve bilerek çarpıtanlar.

Bilmeyerek yorum yapanları da şu kategorilerde ele alabiliriz:

-Bilmeden, iyi niyetle yanlış yorum yapanlar.

-Bilmeden yanlış yorumlara katılanlar.

-Bilmeden doğru yorumlara cephe alanlar.

Burada, her şeyden önce "yorum" tabirinin Kur'ân hakkında mutlaka yazılı olarak öne sürülmüş fikirler olmadığını, sözlü beyanların dahi yorum sayılabileceğini belirtmemiz gerekmektedir. Kitle iletişim araçlarının kalabalıklara hitap etme imkanını verdiği çağımızda, sözlü yorumlar, halkın okuma alışkanlığı az olan Türkiye gibi ülkelerde yazılı yorumlardan daha da fazla etkili olmaktadır.

Bu durumda, âyetlerin bilerek doğru yorumunu yapan ve yanlış yorumları da düzeltmeye çalışan yorumcular en şerefli kalemlerdir. Onlar, Kur'ân'daki ilm-i ledün kaziyelerini (sayılıtlarını, postüla'larını) kendi yorumlarını sıyanan birer mihenk taşı olarak kullananlardır. Bundan ötürü fikirlerinin doğruluğu her türlü sınamada anlaşılacak niteliktedir. Fakat ne yazık ki yorumlarını ilm-i ledüne oturtmayan kimseler en doğru yorumlara bile cephe alabilmektedirler.

Halbuki Kur'ân, bilenle bilmeyenin bir olamayacağını vurgular. Çünkü bilen gerek mükâfat, gerek sorumluluk açısından bilmeyenden farklı durumdadır. Bilenler kategorisinin birinci grubuna girenler kendileri bilerek doğru yorum yaparken iyi veya kötü niyetle yapılmış yanlış yorumları da düzelterlerdir. Onların bilgileri, kulak, göz ve gönül vasıtası ile kazanılmış bilgilerdir. Bilginin (özellikle ilm-i ledün bilgilerinin) kazanılmasında kulak, göz ve gönül sıralaması kronolojik bir sıralamadır.

İnsan-ı kâmil önce kulak yolu ile bilgi edinir. Yani kendisine söylenenleri dinler. Fakat bu söylenenler, âyetler hakkında başkalarının yaptığı yorumlardır. Henüz kendisi yorum yapacak durumda olmadığı için bunları dinler, ama, hemen körü körüne kabul etmez. Allah'ın varlığı hakkındaki imanı daha başlangıçtan itibaren kesin bir imandır. Lâkin, Allah'ın birliğini anlamasına yardım edecek olan yorumlar bilimsel karakteri zayıf yorumlar ise bizzat kendisi araştırmacı bir göz haline gelmek için gayret sarf eder.

O halde, kulak, yani dinleme ve işitme (hatta daha geniş anlamıyla eğitim) kronoloji (zaman sırasına tabi oluş) bakımından önde gelmektedir. Ancak, Kur'ân'daki hükümleri Mülk sûresinin 3. ve 4. âyetlerindeki emre uyarak sınamayan ve ilim gözü ile ulaşılmış bir imana kavuşamayan fert, seçkin bir insan-ı kâmil olamaz. Mülk sûresinde sözü edilen göz ilim gözüdür ve insanı iknaya dayalı imana götürür.

Ne var ki, ilmimiz her devirde göreceli olarak az bir ilimdir. Kur'ân'daki "Size ilimden az bir şey verilmiştir" hükmü gereğince insanlık tarihinin kıyamete kadar geçecek olan hiç bir devresinde her şeyi bilmemiz mümkün olmayacaktır. İşte bundan ötürü Cenab-ı Hak kulak ve gözden sonra, gerçek bilgiye ulaşabilmenin üçüncü vasıtası olarak gönülden bahseder. Çünkü gönül, bizim ilimle ulaşamayacağımız hakikatleri, "tarık akımı" ile Rabbanî birer hediye olarak bize gönderilen hikmetler halinde algılayan manevî varlığımızdır. Aldığımız hikmetlerin bilimsel değerini kontrol etme vasıtamız ilm-i ledün ve tecrübedir. Onlarda ilm-i ledüne aykırı bir özellik varsa gönlümüzün hikmetleri algılama kaabiliyeti yetersizdir ve bu da onları çarpıtarak algılamamıza yol açmış demektir.

Acaba, algıladığımız hikmetlerin gerçekten Rabbimizin bize gönderdiği hikmetler mi, yoksa muhayyilemizin hatalı çarpıtmaları mı olduğunu nereden bileceğiz" sorusu zihinlere takılabilir. Hemen ifade etmeliyiz ki hiç bir fikir ve hiç bir iş bize ait değildir. Hatta ne bedenimiz ne de beynimiz bizimdir. Bunların hepsi de Allah'ın bizdeki emanetleri olduğuna göre, "tarık akımı" vasıtası ile bizim beynimizden düşünen, bizim elimizden yazan, bizim dilimizden konuşan Cenab-ı Haktır. Ancak, kötü düşüncelerimizin, hatalı olarak yazdıklarımızın ve konuştuğumuz sorumluluğu bize aittir. Çünkü Cenab-ı Hak bütün bu işleyişleri bizim niyetlerimize göre işleme fırsatını bize vermektedir.

O halde, âyetlerin, bilerek doğru yorumunu yapmayı isteyen ve yapan ve yanlış yorumları da düzeltenler gerçekten şerefli kalemlerdir. Bilen fakat bildiğini yazmayan, anlatmayan ve çarpıtmalara ses çıkartmayanlar, böyle bir kalem olma şerefini elde edemezler. Üstelik onlar, susarak yanlış yorumların yaygınlaşmasına yol açmaktan da sorumludurlar.

Bilenlerin üçüncü kategorisinde yer alanların sorumlulukları ise daha da büyüktür. Çünkü onlar, bilen ve bilerek çarpıtanlardır. Sorumlulukları en büyük olan kategori bunlardır. Bilen fakat çarpıtmalara ses çıkartmayanlar da bilerek çarpıtmanın günahına bir ölçüde ortak olma durumundadırlar.

Bilmeyenler kategorisinde ise durum farklıdır. Bunların birinci grubunda yer alanlar, yani, bilmeden iyi niyetle yanlış yorum yapanlar hatta sevap elde ederler. Çünkü onlar, Cenab-ı Hak'ın bize Kur'ân üzerinde düşünmemizi emreden âyetlerinin hükmüne uyarak düşünmüşlerdir. Fakat

düşünceleri yanlıştır ve ilm-i ledün kurallarına uymamaktadır. Zaten onların (iyi niyetle fakat) yanlış yorum yapmalarının sebebi de ilm-i ledün bilmeyişlerinden kaynaklanmaktadır. İlm-i ledünün bütün ilimlerin temelinde yer alan en soyut ve en genel ilim olduğunu öğrenmemiş olmak bakımından ihmalleri varsa da Kur'ân'ı bilerek çarpıtmak konusunda kusurları yoktur. İyi niyetli olmaları onları Kur'ân'ın hakikatini öğrenmeye sevk etmeliydi. Hem iyi niyetli olmak, hem de yanlış yorumlarla Kur'ân'ı çarpıtmak nasıl bağdaşır? Onlar kulak , göz ve gönül özelliklerinin hepsi açısından yorum yapabilirlik özelliğine sahip değillerdir. Kulak (eğitim) fırsatları açısından Kur'ân'ın sadece ahlâkî ve belki bir ölçüde hukûkî yönünü öğrenmiş olabilirler. İlm-i ledün hakikatlerini öğreten bir eğitim görme imkanından yoksun kalmışlardır. Bundan ötürü çeşitli ilimler açısından da Kur'ân'ın ilmî hakikatlerini ilim gözü ile tespit ve izah gücünden yoksundurlar. Gönülleri İslâm aşkını taşısa da cehalet engebesi "tarik akımı" ile gelen hikmetlerin gönül mağaralarına bir ışık gibi girmesini ve o gönülleri aydınlatmasını engellemektedir. Bütün iyi niyetlerine rağmen doğru yorum yapamayışları da bundan ileri gelmektedir.

Buna karşılık onlar, sırf Kur'ân'ın hükümlerini merak etmiş olmaları açısından sevaba dahi hak kazanırlar. Çünkü Kur'ân'a ilgi duymuşlar ve Ona iyi niyetle yaklaşmışlardır. Hatalı düşünmeleri bile hiç düşünmemekten iyidir. Çünkü onların hatalı olarak yorumladıkları konular genellikle, o vakte kadar üzerinde düşünülmemiş konulardır. Onlar bu konuların alanına girerek, herkesin dikkatini o alana çekerler ve başkalarının da doğru düşünerek âyetleri doğru şekilde yorumlamalarına yol açarlar. Kendilerinin sevap elde etmeleri Kur'ân üzerinde iyi niyetle çalışmış olmalarındandır. Yanlış yorumlara bilmeden fakat düşünerek katılanlar da Kur'ân üzerinde düşünmüş olmalarından ötürü sevap elde edebilirler.

Hiç düşünmeden yanlış yorumlara katılanlar ise ne kadar iyi niyetli olurlarsa olsunlar bir ölçüde günahkardırlar. Çünkü, onlar iyi niyetle fakat bilmeden hatalı yorum yapanların fikirlerinin yaygınlaşmasında rol oynayan kişilerdir. Bu tür yorumları hiç düşünmeden onaylamaları bakımından da, Allah'ın, âyetler üzerinde düşünmemizi emreden hükmüne uymamışlardır.

Bilmedikleri halde doğru yorumlara cephe alanlar büsbütün günahkardırlar. Çünkü onlar bilmek için öğrenme (özellikle ilm-i ledün

öğrenme) zahmetine katlanmadıkları gibi, buna rağmen, doğru olup olmadığına ilm-i ledün süzgecinden geçirerek kesin şekilde emin olmadıkları bazı çarpık fikirlerin yaygınlaşmasına vasıtalık etmektedirler.

Bilmeyenler kategorisinin üçüncü grubunda yer alan bilmeksizin doğru yorumlara cephe alanların günahları öncekilerin günahından daha da büyüktür. Zira bunlar ikinci kategoridekilerin, yanlış fikirlerin yaygınlaşması konusundaki zararlı etkilerini yok edecek olan panzehirin ortaya çıkmasını engellemekte ve böylece onların meydanı boş bulmalarına yol açmaktadırlar.

Bütün bu altı grubun içinde en sevaplı işi yapanlar bilen ve hem doğru yorum yapıp hem de çarpıtanları düzelterlerdir. En büyük günaha girenler ise bilen ve bilerek çarpıtanlardır. Bundan ötürü Kur'ân'ın bazı âyetlerinde bilen ile bilmeyenin bir olamayacağı ifade edilmiştir. Çünkü, bir günahı bilerek işlemek ile bilmeyerek işlemek ve bir sevabı bilerek kazanmak ile bilmeyerek kazanmak arasında büyük fark vardır.

Şimdi konumuzu tekrar hokka ve kalem meselesine yönlendirelim. Şüphesiz bilerek yanlış yorum yapanlar en şerefsiz kalemlerdir. Buna karşılık bilerek doğru yorum yapanları ise en şerefli kalemler saymamız gerekmektedir. Aradaki bu büyük farka rağmen bunların hepsi de kalemlerdir ve **el-Kalem** sûresinin birinci âyetinde hokka ve kaleme ve yazmakta oldukları şeylere ant edilmiştir. Acaba niçin? Ne sebeple yanlış yorumları yazanlara dahi ant edilmiş bulunmaktadır?

Çünkü, bilerek yanlış yorum yapmak sureti ile İslâm'ın hakikatini bozmak isteyenler onu asla bozamazlar. İlm-i ledün gerçekleri ilimlerin hepsi için müşterek olan çok soyut ve çok genel gerçeklerdir. Bu gerçekler Kur'ân'dan çıkarılarak bir defa ortaya konulduktan sonra, âyetlerin çarpıtılmış yorumlarına insanları inandırabilmenin imkanı olamaz.

Mesela, bazı âyetleri kadın haklarını çiğneyen âyetler gibi gösteren yorumlar, ilm-i ledün'ün denge (mizan) mihenk taşı açısından değer ifade etmedikleri hemen ortaya çıkabilecek yorumlardır. Bundan ötürü nun yani hokka durumunda olan Levh-i Mahfûz iki yoldan Kur'ân'ın hakikatini ortaya koyabilecek bütün yorum nüanslarının yazılar ve sözler halinde realize olmasına imkân veren çok genel ve çok soyut gerçeklerden oluşan bir mürekkep gibidir. Doğru ve yanlış yorum nüansları o kadar çeşitli ve çoktur ki bütün denizler mürekkep olsa bunları ortaya koymaya yetmez. Fakat bu

çeşitlilik o mürekkebin yazı haline getirilişinde yani kelime ve söz kalıplarına oturtuluşunda göze çarpar. Ama mürekkep olan ilm-i ledünün soyut gerçekleri bütün ilimlerin temelinde yer alabilecek bir öz meydana getirmektedir.

İster doğru ister yanlış olsun bütün yorumlar objektif olarak İslâm'a hizmet ederler. Yanlış yorumlar insanların aklına takılması muhtemel olan yanlış düşüncelerin düzeltilmesine fırsat verirler. Bundan ötürü bu yorumları yapanları birer kalem saymamız ve onların ifadelerini objektif anlamda faydalı kabul etmemiz gerekir. Çünkü düzeltmelere imkan veren bu yorumlar böylece ilm-i edün gerçeklerinin zihinlerde sağlam bir yer edinmesini sağlamış olurlar.

Şimdi üçüncü sorumuzun cevabına geçelim. Bütün bu izahlardan sonra şu hususu merak edeceğimiz tabiidir: Madem ki bütün gönüller "tarık akımı" ile bize gönderilen hikmet ilhamlarını algılama durumundadır ve madem ki Cenab-ı Hak bütün kullarına karşı cömert ve merhametlidir, o halde birer şerefsiz kalem durumunda olan, yozlaştırıcı yorumları kasten yapanlar gönderilen hikmetlerden niçin istifade etmiyorlar?

Bu sorunun cevabı alıcı ve verici nin birbirine uyumu meselesinde yatmaktadır. Kötü niyet "tarık"ın getirdiği aydınlığın gönüle girmesini engelleyen bir perdedir. Koyu renkli bir cam gibi olan bu perdeden gönüle karanlık bir şekilde geçen hikmetler, aslı halleri bozulduğu için girdikleri gönülü aydınlatamazlar. Kötü niyetli oldukları için yanlış yorum yapanlar kulak ve göz safhalarından ilerlemiş olsalar bile gönül safhasında ehliyetsiz duruma düşmüşlerdir. Onlar kulak yolu ile iyi bir eğitim görmüş, göz (yani ilim gözü) ile İslâm'ın hakikatinin doğruluğuna ikna olmuş bulunsalar da, bu hakikati menfaat uğruna ört bas edecek kadar nefislerine köledirler. Böylece İslâm'ın hakikatini çarpıtır veya inkar ederler. İslâm'a hizmet ediyor gibi görünerek ihanet ederler.

Halbuki iyi niyetli olarak yanlış yorum yapanlar, genellikle kulak ve göz safhalarında eğitim şansından yoksunluğun veya İslâmî açıdan yetersiz ve çarpık eğitim görmenin mahzurlarına maruz kalmışlardır. Buna rağmen onların İslâm'a açık bir gönülleri vardır. Yani gönüllerinde mâsivâ engebeleri yoktur. Ama gönülleri kulak, göz safhalarında gerektiği gibi eğitilmiş fertlerin gönülündeki ilme dayalı o derin hayranlığın verdiği ilgi ve

sevgi derinliğine sahip değildir. Bundan ötürü İslâm'a ve ilm-i ledün'e duydukları ilgi, derinliği olmayan bir ilgidir. Bilgilerinin sınırlılığı dolayısı ile doğru yorum yapamazlar. Çünkü gönül, hikmetlerin alıcısıdır ama sığ bir eğitimden geçmiş gönlün, hikmetleri bütün ayrıntıları ile idrak kapasitesi sınırlıdır. Ama, Peygamberimiz bu kuralın dışındadır. Çünkü o, (Mevlâna'nın *Fih-i Mâfih* te belirtilmiş ümmîlik hakkındaki yorumuna göre) şeker gibi ümmîdir, yani doğuştan itibaren tatlıdır (hikmetleri algılama gücü ile tatlanmıştır). Tatlanmak için meyveler gibi eziyet çekmesine gerek kalmamıştır. Yetersiz bir eğitimle hatalı yorum yapanlar ise iyi niyetli, istekli ve alakalı oldukları taktirde çalışmalarının semeresini kendileri sevap olarak elde ederler. Başkaları da doğrudan doğruya onların yorumlarından değilse bile onları düzelterenlerin yorumlarından fayda sağlarlar.

Âyetleri bilerek doğru yorumlayanlar kategorisine âyetlerin doğru yorumuna zemin hazırlayan gayri müslim âlimleri eklemedik. Çünkü onların yaptıkları iş, sadece ilimdir, yorum değildir. Gerçi Kur'ân, aynı zamanda ilimdir ama, bu tip âlimler, yaptıkları ilim ile Kur'ân'ın yorumuna bir temel hazırladıklarının farkında değildirler. Bundan ötürü bilerek yanlış yorum yapanları dahi kalem (fakat şerefsiz birer kalem) saydığımız halde, gayri müslim âlimleri birer kalem saymıyoruz. Onlar, şerefli veya şerefsiz kalem sayılma açısından nötr durumda olan kişilerdir. Çünkü, yüce Allah bize Kur'ân üzerinde düşünmemizi emretmiştir. Onlar ise ilim yapan fakat Kur'ân ile kendi ilimleri arasındaki bağlantıyı düşünmeyen âlimlerdir. Kur'ân yorumu sayılabilecek bir faaliyetleri yoktur. Ancak onların ilmî buluşları ile Kur'ândaki ilm-i ledün arasındaki bağlantıyı görüp gösterebilenler şerefli birer kalemdirler. Müslüman olmayan âlimler de elbette şerefli kişilerdir. Ama onlar sadece âlim sıfatıyla şeref kazanmışlardır. Âlimlik vasıfları Kur'ân yorumculuğu değildir. Gerçi onların bulduğu ilmî gerçeklerin ilm-i ledün'e ait gerçekler olduğu objektif olarak söylenebilir. Lakin bu âlimler sübjektif anlamda kalem sayılabilemez özelliğinden yoksundurlar.

Böylece dördüncü sorumuza gelmiş bulunuyoruz. dördüncü sorumuz şu idi: "Kur'ân'ın anlamını kendi yorumları ile bozanlara da bu ilhamlar "tarık akımı" ile geliyorsa, onlara bu konuda bir sorumluluk yüklemek mümkün müdür?"

Bu soru ilk bakışta çok mantıklı gibi görünmektedir. Çünkü "tarık akımı" bize sadece organlarımızın çalışabilmesi için gerekli olan enerjiyi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda hikmetler getirir. O halde onun sağladığı düşünebilme enerjisi ile yine onun Levh-i Mahfûz'dan taşıyıp getirdiği yorum nüanslarından herhangi birini seçerek yaptığı yorumdan yorumcu niçin sorumlu olsun?

Bu soru cüz-i irâde gerçeği görmezlikten gelinerek ortaya atılmış bir sorudur. Davranış ve düşünüş nüanslarını tayin eden Cenab-ı Haktır. Ama o nüanslardan herhangi birini seçerek ona göre davranma irâdesi bize aittir. Böyle olmasaydı niyetlerimizden ve davranışlarımızdan sorumlu olmazdık.

O halde, İslâm'ın hakikatinin ortaya çıkması iki yoldan mümkün olmaktadır. Ya ilm-i ledün kaziyelerini ele alıp İslâm'ın hakikatinin gerçekliğini ilmî yoldan ortaya koyarız, ya da ilm-i ledün'ü görmezlikten gelmek suretiyle yanlış yorum yaparak, başkalarının yapacakları düzeltmelere onları teşvik etmiş oluruz. Bu ikinci halde dahi netice itibariyle ilm-i ledün kurallarının doğruluğu ispat edilmiş olur. Bu yolların birbirine zıt oluşunun netice üzerinde hiçbir etkisi yoktur. Yanlış yoldan gitmenin sorumluluğu yorumcu fertlere (kalemlere) aittir. Ama her kalem doğrudan doğruya veya dolaylı olarak hep ilm-i ledün gerçeklerinin zihinlere yazılmasını sağlar.

O halde, el-Kalem sûresinin birinci âyetindeki nun kelimesi, ilm-i ledün mürekkebi ile dolu Levh-i Mahfûz hokkasını ifade eden bir kelimedir. Yazılan ve söylenen her şey ise, netice itibariyle o mürekkebin yazı gibi olan fikir ve ifade kalıpları ile kullanılmasıdır ve böylece kuvveden fiile çıkarılmasıdır.

Bu durumda, nun harfinin üzerindeki noktanın neyi ifade ettiği sorusu son bir soru olarak ister istemez aklımıza takılacaktır. Nedir bu nokta? İlgili âyetin çerçevesi içinde onun ifade ettiği mânâ nedir? Beşinci sorumuzu meydana getiren bu mesele üzerinde dururken be harfinin altındaki noktayı da dikkate almak zorundayız. Çünkü Arap alfabesindeki be harfi de bir hokka (bir çanak) gibidir ve o hokkanın da altında bir nokta vardır.

Hız. Ali, Kur'an'ın bütün özetinin be harfinin altındaki noktada bulunduğunu ifade etmiştir. 'Be harfi bidâyet (başlangıç) kelimesinin ilk harfidir. Kur'an bize Allah'tan geldiğimizi ve yine ona döneceğimizi bildirir.

Bu geliş ve dönüş bütün kainat için söz konusudur. Kainatın bir noktadan başlayıp yine bir noktada sona erdiğini belli eden birer sembol olan bidâyet kelimesindeki **be** ve nihâyet kelimesindeki **nun** harflerinin altında ve üstünde yer alan noktalar ilahî enerjiden halk edilen kainatın **be** harfinde olduğu gibi bir noktadan açılışını ve yine **nun** harfinde olduğu gibi bir noktada kapanışını belli eden sembollerdir. Çünkü her kainat bir ak noktadan (BİG BANG patlaması ile) fişkirir ve bir kara nokta'da son bulur.

İnsanın hâlk edilişi de hak ettiği şifrelerin açılması ile başlar ve sonra da henüz anne rahminde iken ceninin beli ile kaburga kemikleri arasındaki bir ak noktadan (arş-arz istikametinden gelerek) onun bedenine giren “tarık akımı” ile tamamlanır. Bu ilahî nur akımı ömür boyunca devam eder. Daha sonra beden varlığı insanın gönlündeki kara noktadan “tarık”ın ve kendi gönlümüzdeki ruhumuzun çıkıp bir daha geri dönmemeleri ile son bulur. Böylece canlılığını kaybeden vücut, ceset haline dönüşerek dağılır. İster kainat ister insan olsun, her ikisi de, bu iki nokta yani iki cem alemi arasındaki fark (çeşitlenme) halidir.

İşte, farklılığın içindeki teklik, Tevhid ilmi olarak çok soyut ve çok genel kuralları ile homojen bir mürekkep gibi Lev-i Mahfuz hokkasında yer alır. Böylece **be** harfinde sembolize edildiği gibi bir tevhid noktasından (sırf cem halinden) açılan ve serpilerek (yani fark haline dönüşen) somut olaylara ait, soyut ilm-i ledün mürekkebi, o hokkanın bir yok oluş noktasına doğru kapanmaya başlaması ile **nun** harfindeki çanağı dolduran mürekkep hüviyetini kazanır. Şekil değiştiren hokka, aynı hokkadır ve mürekkep aynı mürekkeptir ve onun soyut gerçekleri, açılışın da kapanışın da ilminin ve o ilimlerin somut realitelerde yazı haline gelişinin kaynağıdır. Bütün yorumcular birer kalem gibi bu serpilmenin ve yok oluşun kurallarını ilm-i ledün gerçekleri halinde açıklarlar. Çünkü **be** harfi de bir noktadan açılışı sembolize ediyor gibi görünmektedir. Kainatın bir noktada toplanarak başka bir aleme geçit vereceği gerçeği nun harfinde bu harfin üzerindeki noktanın nihâyet noktası olduğunu anlatırcasına sembolleştirilmiştir. Arap alfabesinin İslâmdan önce ortaya çıkmış olmasının önemi söz konusu olamaz. Çünkü zaman bizim için var ise de, yüce Allah için yoktur.

Nun harfi bir noktaya göre kapanışı sembolleştiren bir şekle sahiptir. Yokluktan varlığa ve varlıktan yokluğa geçiş, açılışı ve kapanışı temsil

edercesine noktanın, **nun** ve **be** harflerinde yer değiştirmesi gibidir. Kıyamet olayında, nihâyeti temsil eden **nun**, yeniden başlangıcı belirten **be** şekline döner. Bütün bu oluşumlar aynı kuralların gerek kainatlar, gerek insanlar için her zaman işlediğini gösterir. Yorumlar ise homojen bir mürekkep olan ilm-i ledünde ve onun çanağı gibi olan Levh-i Mahfûz'da, yani **nun**'da soyut bir şekilde yer alan o mürekkebin realizasyonudur. Zira kâinata ortaya çıkan hâlk ediliş ile ilgili bütün somut olaylar Levh-i Mahfûz'un görünüşe gelmiş ve gerçekleşmiş halidir. Bütün olaylar ve görüntüler Levh-i Mahfûz'daki ilm-i ledün mürekkebinin somutlaşan çeşitli yazılar gibi farklılık arz eden dışlaşması olup yine bir tevhit noktasında **birlik** haline dönmeye mahkumdur. **Nun** harfi bu gerçeğin sembolüdür. **Be** harfi de aynı soyut mürekkebin açılış olgusunda somutlaşmasını gösteren bir boldür. Bütün sûret ilimleri bu açılış ve kapanış macerasını açıklayan ilimlerdir.

Bu soyut gerçekler mürekkebi somut kelime ve cümlelerle Kur'ân yorumları halinde yorumcuların kulak, göz, gönül özelliklerine göre somut ifadeler haline dökülürken onlar da birer kalem rolünü oynarlar. Cenab-ı Hak hatalı yorumların zıddı olan ifadeleri Kur'ân'da tekrar tekrar dile getirerek bize ilm-i ledün mürekkebinin en doğru yorumlar için kullanabilme imkanını hazırlamıştır.

Bütün kötülükler gibi, kasten yanlış yorum yapanların kötülüğü de sadece kendilerini sarar. Zira, bizim, ilm-i edün içeren mukaddes kitabımıza kötü niyetli kişiler (bu ilme ters düşen) çarpıtılmış yorumlarla, ne bir şey ekleyebilirler, ne de ondan bir şey eksiltebilirler. Çünkü her ilim, ilm-i ledün'ün somutlaşmış halidir. İlm-i ledün ise asla çarpıtılmayacak olan büsbütün soyut ve genel gerçeklerin ilmidir.

Buraya kadar, kalem olma karakterini Levh-i Mahfûz hokkasındaki ilim mürekkebinin kullanan kişilerin Kur'ân'ı yorumlamaları açısından ele aldık. Halbuki insan sadece ilim yapma sıfatı bakımından değil, diğer işleyişleri ile de kalem karakterini, taşır. Kur'ân ve ondan önceki kitaplar iyi ve kötü bütün rolleri soyut olarak bize bildirmiş ve "iyiliğe iyilik kötülüğe kötülük" anlamını içeren homojen bir mürekkep hazırlamıştır. Levh-i Mahfûz bu bakımdan da bir hokkadır. Gerçi somut rolleri ifa edebilme gücünü bize Yüce Allah verir. Fakat bizler, kendi cüzî irâdelerimizle çeşitli rollere talip olmak suretiyle Levh-i Mahfûzdaki soyut rolleri bu alemde

fiilen somut hale getiririz. Böylece, her insan bir kalemdir ve Levh-i Mahfûzdaki rolleri somut olarak dünya realitesine ve kendi amel defterine yazar.

“**Kalemle öğreten O’dur.**” (Alak: 4) hükmü, muhakkak ki yazının icat edilmediği devrin insanları için dahi geçerlidir. Çünkü onlar da kalem hükmünde olup, Levh-i Mahfûz’daki soyut (ahlâk kurallarına uygun olan ve olmayan) rolleri davranışlar halinde sosyal realiteye ve kendi amel defterlerine kendi fiilleri ile somut olarak yazmışlardır. En iyi rolleri ifa edenler elbette yazıyı icat etmemiş ve kullanmamış halklar arasında da öğretici **kalemler** rolünü oynamışlardır.

İnsanlık mertebesine gelinceye kadar geçirdiğimiz macera bakımından kalem olma özelliğimiz, birbirini takip eden ölümlerden sonra ölümsüzlüğe açılan bir kapı hükmündeki ihtiyarî ölüm açısından önem taşır. Elementlikten ölüp bitkiliğe, bitkilikten ölüp insan bedenine ve ondan da bir ölümlerle insanlığa geçirildiğimiz andan itibaren kendi yazımızı kendi cüzî irâdemizle bizzat yazabilme durumuna geldik. Ondan evvelki yazılarımız ise gayrı iradî bir nitelik taşır. Mevlana bu gerçeği şöyle belirtir:

“Ben cemadattandım (cansız elementlerden idim), öldüm, (Nuh:17 de belirtildiği gibi) yetişip gelişen bir varlık nebat (yani bitki) oldum. Nebatken öldüm hayvan (insan-ı hayvan) suretinde zuhur ettim. Hayvanlıktan da geçtim hayvanken de öldüm de insan oldum. Artık ölüp de yok olmaktan ne korkayım? Bir hamle daha edeyim, insanken öleyim de melekler âlemine geçip kol kanat açayım. Melek olduktan sonra da ırmağı atlamak, melek sıfatını da terk etmek gerek. Her şey fânidir helak olur, ancak Onun hakikâti bâkidir. Bir kere daha melekken kurban olur da, o vehme gelmeyen yok mu, işte o olurum. Yok olurum, (ölmeden önce ölerек) suretlerin hepsini terk ederim de biz mutlaka geri dönenleriz. Ona ulaşanlarız derim” (9).

Fizikî ölümden önce meydana gelen ve canın aşırı ve haram isteklerini putlaştırmaktan vazgeçme ve görünen her şeyin görüntü perdesini kaldırıp her yerde, her şeyde ve kendinde sadece o aziz varlığı yani **Hakk**’ı görme şeklinde beliren ölüm nasıl olur da tercih edilir? Can her şeyden daha kıymetli değil midir? Lakin Mevlana’ya göre:

“İnsan için can’dan iyi bir şey yoksa can azizdir. Fakat can’dan iyi bir şeye sahip oldu mu, canın adı hor hakir olur gider”(10).

Zaten can, bizim öz malımız değildir. Sanki ana rahmi gibi bir rahimiyet alemi olan “elest âlemi”nde. Ehadiyet deryasının içinde, suyun buzlaşmasından oluşmuş balıklara benzer bir durumdaki ruhlar halinde hâlk edildik. Böylece (insan ruhlarının henüz hâlk edilmediği) balıksız deniz olan cem âlemi aynı zamanda ruhları barındıran balıklı denize (yani fark âlemine) kısmen dönüştü. Bundan ötürü “eleste” çoğul nitelikli “**sizin Rabbiniz değil miyim?**” sorusu ile yüce Allah ileride putperest hatta inançsız olacak kişiler dahil, çeşitli tarihlerde doğacak **bütün insanların ruhlarına** hitap etti. Onun hitabı sessiz ve harfsiz bir düşünce dili ile altı yönden de ruhlarımız tarafından algılandı.

Başlangıçta Kur’ânın özü (Rahman sûresinde de belirtildiği gibi) kendilerine yüce Rabbimiz tarafından öğretilen bütün insanlar tek bir ümmet idiler. ”Balıklı deniz” tabiri tasavvufî bir terimdir ve elast’i ifade etmek bakımından her halde çok elverişlidir. İnsan ruhlarından bazıları elastde maddî hazlar (tıpkı rüyada olduğu gibi) kendilerine manen algılatıldığı zaman maddî tatminlerin ruhen tadılan zevkine kendilerini aşırı ölçüde kaptırdılar. Bundan ötürü yüce Allah’ın tevhit öğretisini unutup O’nun sorusuna olumsuz bir düşünce ile cevap verdiler.

Çeşitli tarihlerde dünyaya gelecek olan elastteki insanların tümüne yöneltilmiş **sizin** tabiri, şüphesiz bir fark halini ifade etmektedir. Şu halde, tasavvufta **balıklar** diye adlandırılan bu insan ruhları elbette ehadiyetin aynısı değildir. Cenab-ı Hak’ın **algılatıcı** olan küllî ruhuna nazaran bu ruhlar çeşitli idrakleri **algılayıcı** hale getirilmiş varlıklardı. O halde, Yüce Allah’a geri dönüş (haşa) yeniden Allahlaşmak anlamına gelmez. Buna imkan yoktur. Bu geri dönüş, insanların tıpkı elastte ilk halk edildikleri zamanda olduğu gibi yüce Allah’tan geldiklerini bilme şuuruna geri dönüşleridir.

Dünya hayatında Yüce Allah’ın bizi altı yönden (dıştan ve içten) çevrelemiş olduğunu idrak edebilen kullar Ona geri dönmüş sayılırlar. Bu dönüş, ölmeden önce ölmek, yani kendinde ve her şeyde var olan gerçek varlığın yüce Allah olduğunu idrak etmektir. İnsanların hepsinin bu ihtiyarî ölüm mertebesine yükselebilmeleri mümkün değildir. Çünkü **insan** durağına kadar cüzî irâde mevcut olmadan meydana gelen **halden hale geçiş** bu duraktan itibaren insanın kendi irâdesine göre yönelir. Böylece insan, davranışları ile ya Kur’ânın veya şeytanın (yahut şeytan tabiatlı nefsin)

telkinlerini bu alemde somutlaştırarak yazan bir **kalem** olur. Bu kalemin (yani insanın) insanlık mertebesinden sonraki duraklara ulaşması ile halk ediliş safhaları tamamlanır ve insan böylece hedeflendirildiği mertebeye yani insan-ı kâmilliğe yükselebilir.

O halde, Yüce Allah'ın halk etme fiili bir anda olup bitmiş değildir. Çünkü O'nun sıfatları arasında acelecilik sıfatı yoktur. Yüce Allah Kur'ân'da birdenbire olgunlaşmak veya her şeyin en iyisine ani bir şekilde sahip olmak gibi ham hayallere kapılan insanları bile acelecilikten sakındırdığı halde nasıl olur da kendisi aceleci davranır? İnsanlık durağına kadar geçen safhalar yavaş yavaş gerçekleşmiştir. İnsanlık durağından itibaren insanın bir kalem olarak, kendi cüzî irâdesi ve davranışları ile yazacağı yazı dahi yavaş yavaş yazılır. Zira insanın ne olgunlaşarak insan-ı kâmil haline geçip yüce Allah'a geri dönmesi ve ne de boş işlerle ömrünü harcıyıp "insan-ı hayvanlığa" doğru gerileyerek şeytana ve aşırı nefsanî isteklerine tutsak olması çarçabuk gerçekleşiverecek bir işlem değildir. Bir makaleyi yazan bir kalem bile onu satır satır, sayfa sayfa yazıp tamamlar. İnsan-ı kâmil de bir kalem olarak Kur'ân'daki soyut ahlâkî davranış ve hareketleri ile bu dünya âlemine somut olarak nasıl bir çırpıda yazabilir? Buna imkân yoktur. Zaten Kur'ânın Hz. Muhammed'in gönlüne yazdırılması bile yirmi yıl sürmüştür. Yüce Allah dahi kâinatı, uzun devreler boyunca halk etti. "Ol der ve olur." ifadesinin bir çırpıda oluverişi anlattığını zannetmek safdilliktir. Bundan ötürü güya çabucak olgunlaşmış iyi bir kalem gibi görünenlerden kendini gerçekten olgun zannedenlere Mevlana şu nasihatı yapar:

"Ağzını açtın mı artık söz senin elinde değildir. Saf sözün ardından bulanık söz de akar. Fakat, Tanrı vahyinin yolunda masum olanın sözleri tamamı ile saftır. Onun için böyle adam ağzını açar, söze başlarsa câizdir. Çünkü peygamber, kendi hevâ ve hevesinden söz söylemez. Tanrı masumundan hevâ ve heves doğar mı hiç? Hal sahibi ol da söz söyle, söze düşkün olma. Dostlara, sevdiklere ulaştın mı sus otur. O halkaya kendini yüzük taşı yapmaya kalkışma"(11).

O halde acaba, yazılı hale gelmiş ve gelmemiş sözlerin sahiplerinden hangilerini güvenilmeye değer kalemler sayacağız? Ehadiyet âleminde ruhlarımızın işittiği söz Tanrı sözü idi. Bundan ötürü o âlemde, başlangıçta

hepimiz tek bir ümmettik. Çünkü gönüllerimize söz ile yazı yazan kalem bizzat Yüce Allah idi. Dünyada yine bir balıklı deniz içindeyiz. İç uzayın içinde yer alan (dışlaşmış yani maddeleşerek görünür hale geçmiş) dış uzay olan kâinatımızda yine her yönden gelen etkiler aslında yüce Allah'tan gelmektedir. Ama, Tanrı hikmetleri insan gönüllerine ulaştı mı, o gönüllerin içindeki kirlere ve pisliklere etkilenecek şekilde çarpıtılmış bir hale geçer ve söz olarak bu hali ile dışlaşır.

O halde sözlü ve yazılı ifadelerle gönüllerimize yazı yazmak isteyenlerden hangilerinin doğru konuştuğunu ve yazdığını nereden bileceğiz? Bu konuda elimizde iki mihenk taşı vardır: **Kur'ân'ın dış mânâsı ve iç manası olan ilm-i ledün.**

Kur'ân'ın dış manasına dahi aykırı olduğu göze çarpan hiçbir fikrin doğru olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Mesela her hangi bir kimse, kalkar da, orucun şekilsellik olduğunu, zira bir şekilden ve sûretten ibaret olan bedenle ilgili bulunduğunu iddia ederse, böyle bir sözü sarf edeni şerefli bir kalem sayamayız. Bir hayvanı belli bir süre aç bırakmakla onun oruç tuttuğunu iddia edebilmeye elbette imkân yoktur. Ama insanlar orucu kendi hür irâdeleri ile ve Allah için tutarlar. Bu yüzden oruç bir **aşk** ibadetidir. Zira **aşk** fedakârlıktan ibarettir.

Müminler Hz. Ayşe'ye peygamberimizin ahlâkının nasıl olduğunu sorduklarında kendisinden onun ahlâkının tıpatıp Kur'ân'dan ibaret olduğu cevabını almışlardır. O halde peygamberimiz, kendi gönlüne indirilen Kur'ân'ı soyut olarak bize sadece öğretmekle değil, ona uygun davranışları somut bir şekilde ortaya koymakla da bir kalem niteliğini taşımıştır. Böylece o bize Kur'ânı hem nazarî hem de tatbikî şekilde öğrettiği için "insana kalemle öğretti" ifadesinde yer alan **kalem** olarak düşünölmeye en ziyade lâyık kişi olmuştur.

Fakat, gerek Kur'ân ifadelerinin, gerekse bunlara uyan davranışların zamanın şartlarına göre değişik yorumları yansıtması gerektiğini inkâr edemeyiz. Bundan ötürü ve ilimlerin de (ilm-i ledün'e uygun olmaktan çıkmaksızın) zamanla ilerlemesinin bir neticesi olarak, âyetlerin katmerli yorum imkânları olduğunu kabul etmemiz gerekir. Bu durumda, çeşitli yorumlar arasındaki farklılığı tıpkı beyaz rengi meydana getiren renklerin aslında aynı kökten geldiğini ispatlarcasına nasıl müdafaa edebiliriz? Bu

farklara rağmen, farklı yorumları beyaz rengin unsurları gibi birleştiren öz nedir?

İşte, farklı söz ve davranış sahiplerinin değişik zamanlarda ve şartlarda hep aynı soyut özün somutlaşmış halini ortaya koyan kalemler olup olmadıklarını bize belli edecek olan mihenk taşı ilm-i ledün dür. Hangi âlimlerin Kur'ânın özünü daha iyi ve doğru şekilde aksettiren kalemler olduğunu anlamak için yapılacak mukayesede sadece sûret ilimleri mihenk taşı olamaz. Çünkü ilimler devamlı olarak yenilenmektedirler. O halde bize, bütün ilimlerin soyut özü olan değişmez gerçeklerin ilmi lazımdır ki, bu da ilm-i ledün'dür. Bu yüzden geçmiş devirlerdeki insan-ı kâmillerin fikirlerini beğenmemeye kalkışmazdan önce o fikirlerde içleşmiş ilm-i ledün hakikatlerini görüp göremediğimizi gözden geçirmeliyiz.

İlm-i Ledün bize, sosyal hayattaki davranışlarımızla ilgili olarak her devirde makbul sayılacak en soyut ilmî gerçekleri de bildirir. Böylece bizler, **ahlâkın** içinde yer alan **ilmî** gerçeği görürüz. Köle kullanan batılilar o devirde Kur'ân'ı okuyarak köleye kendileri gibi davranmayı emreden hükmün aynı zamanda verimlilik artışı açısından kendilerine yapacakları en büyük kâr getirisi olduğunu anlasalardı zarara uğramak durumunda kalmazlardı. Zira işletme ilmine göre verimlilik açısından "emek ve karşılığı arasındaki denge" kuralına aykırı olan "angarya şeklinde çalıştırma tarzı" kadar olumsuz sayılabilecek hiçbir iş verme uygulaması yoktur.

İlm-i ledün çeşitli postülaları itibariyle her devirde geçerli olan en soyut gerçekleri yansıtan bir kök ilimdir ve Kur'ân'ın özüdür. Kur'ân'ı kendi gönlüne çekerek yazdırtan, sonra da onu müminlerin gönüllerine (gerek metnine ait izahlarla, gerekse şahsî davranışları ile) aynen yazan fert ise Hz. Muhammet'tir. Hz. Muhammet'in gönlü bundan ötürü her devrin gelmiş ve gelecek insanları arasında göze çarpan en nadide kalemdir. Onun gönüllere mânen yazı yazma hususundaki ustalığını geçebilecek bir kimse de yoktur. Mevlâna bu gerçeği ne güzel belirtir:

"O'na benzer ne gelmiştir ne de gelecek. Bu yüzden son Peygamber olmuştur. San'atında son derece ileri gitmiş bir üstadı görünce bu san'at sende bitmiştir demez misin?"

Ey peygamber, mühürleri kaldırmakta, kapalı kapıları açmaktasın, hatemsin, bu iş seninle ve sende bitmiştir. Can bağışlayanlar âleminde bir hatemsin sen”(12)

-
- 1 H. B. Çantay, *Kur'ân-ı Hakîm ve Meal-i Kerîm*, Mürşit Çantay Yayını, İstanbul 1981, III, 1072.
 - 2 a.e., III, 968.
 - 3 a.e., I, 191.
 - 4 a.e., III, 1072.
 - 5 a.e., I, 21.
 - 6 Süleyman Ateş, *Kur'ân-ı Kerim ve Yüce Meali*, Kılıç Kitap Evi Yayını, Ankara, s. 329
 - 7 a.e., s. 4, 52, 467.
 - 8 Çantay, a.g.e., I, 45.
 - 9 Mevlâna, *Mesnevi*, trc. Veled İzbudak, Maarif Basımevi, İstanbul 1955, III, 319.
 - 10 a.e., III, 336.
 - 11 Mevlâna, *Mesnevi*, İstanbul 1990, VI, 127-128.
 - 12 a.e., VI, 15-16.